

Каріна Олексенко

Мелітопольський державний педагогічний університет

МОНІТОРИНГ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Інформаційно-комунікаційні технології, що стрімко входять у повсякдення, розвиток інформаційного суспільства потребує нових підходів в усіх сферах діяльності людини, у тому числі й педагогічній. Постає необхідність дослідити поняття «готовність» та «професійна готовність», а також виявити його складові, що є особливо суттєвими в аспекті використання ІКТ у структурі професійної підготовки вчителя початкової школи.

Виділяються компоненти готовності (мотиваційно-цільовий, змістовий, технологічно-результативний), а також її критерії до яких відносяться аксіологічний, гносеологічний та рефлексійно-діяльнісний. Досліджується сутність готовності майбутніх учителів до використання ІКТ, їх характеристика структурних компонентів дадуть змогу відокремити три рівні готовності: низький, середній та високий.

Постає завдання формування і розвитку в учнів і студентів компетенцій, що дають змогу ефективно взаємодіяти з численними інформаційними джерелами і потоками, аналізувати отримувану інформацію, оцінювати її достовірність і корисність при вирішенні різноманітних життєвих завдань[2].

Готовність до професійної діяльності [3] учителів початкових класів – це інтегрована якість особистості, для якої характерні постійне прагнення самовдосконалення, збагачення особистісного педагогічного досвіду, ознайомлення і аналіз нових педагогічних концепцій навчання та виховання учнів, самостійно апробувати і застосовувати одержану інформацію у своїй професійній діяльності. Професійні риси особистості вчителя, які відображають операційний аспект – володіння знаннями в дії, теоретичну і практичну готовність майбутніх спеціалістів.[1]

Для дослідження педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до використання ІКТ у професійній діяльності важливим є характеристика структурних компонентів готовності досліджуваної якості. Визначення критеріїв і показників сформованості інформаційної компетентності особистості є важливою проблемою як з теоретичного, так і з практичного погляду.

З'ясування сутності готовності майбутніх учителів до використання ІКТ, а також характеристика її структурних компонентів (мотиваційно-цільового, змістового, технологічно-результативного) дали змогу відокремити критерії діагностики означеної особистісно-професійної якості майбутніх учителів (аксіологічний, гносеологічний та рефлексійно-діяльнісний) (табл.1.). В основу діагностування кожного з указаних компонентів покладено критерії та відповідні їм показники, відокремлені на підставі аналізу досліджень Г.М. Федорука.[5]

Зміст кожного критерію конкретизується за допомогою комплексу показників, що дають змогу діагностувати загальний рівень готовності майбутніх учителів до використання ІКТ у професійній діяльності.

Показниками аксіологічного критерію готовності майбутніх учителів є: наявність інтересу до оволодіння ІКТ; сформованість потреби в інформаційній компетентності; усвідомлення особистісного сенсу та значущості інформаційній компетентності; характер установок на використання ІКТ у майбутній професійній діяльності.

Таблиця 1.

Структура готовності майбутніх учителів до використання ІКТ у професійній діяльності

Компоненти готовності	Критерії готовності	Показники готовності
Мотиваційно - цільовий	Аксіологічний (характер установок на використання ІКТ в педагогічній діяльності)	Наявність інтересу до оволодіння ІКТ; сформованість потреби в інформаційній компетентності; усвідомлення особистісного сенсу та значущості інформаційної компетентності; прагнення до професійного самовдосконалення стосовно оволодіння ІКТ.
Змістовий	Гносеологічний (володіння знаннями змісту компетентності)	повнота, глибина, системність знань стосовно ІКТ; знання про особливості використання ІКТ в професійній діяльності.
Технологічно-результативний	Рефлексійно-діяльнісний (досвід прояву застосування ІКТ в професійних чи квазіпрофесійних умовах)	володіння ІКТ, набір операційних умінь, володіння навичками опрацювання інформації; уміння працювати з педагогічними програмними засобами; умінні здійснювати самоконтроль та самооцінку застосування ІКТ, здатність до рефлексії; уміння творчо підходити до проведення уроків із використання ІКТ.

Із урахуванням зазначених критеріїв і показників відокремлено рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до використання ІКТ у структурі професійної підготовки: низький, середній та високий. Динаміку розвитку готовності майбутніх учителів дозволить визначити і проаналізувати моніторинг переходу від одного рівня до іншого[4].

Для студентів з високим рівнем готовності характерні такі особливості, як адекватність і повнота уявлень про зміст інформаційної компетентності, її особливості, особистісну та суспільну значущість, наявність стійкого інтересу до оволодіння ІКТ, планів і перспектив професійного зростання, яскраво виражені: мотивація професійного самовдосконалення стосовно оволодіння ІКТ, стійкість професійних намірів, наполегливість, усвідомлення особистісного сенсу та значущості інформаційної компетентності.

Студенти з середнім рівнем розвитку готовності виявляють інтерес до обраної професії, вважають свій професійний вибір правильним, загалом позитивно ставляться до професійного зростання, однак не зовсім чітко усвідомлюють значущість інформаційної компетентності і мають дещо фрагментарні уявлення про ІКТ.

Студенти з низьким рівнем готовності характеризуються поверховим інтересом до професійної діяльності, мотиви вибору якої не відповідають її внутрішньому змісту, а мають здебільшого зовнішній характер до оволодіння ІКТ. Вони недостатньою мірою усвідомлюють особистісний сенс та значущість інформаційної компетентності для їхньої професійної діяльності. [6,7,8]

Отже, запропонований аналіз дає підставу трактувати готовність майбутніх учителів початкової школи до використання ІКТ у професійній діяльності як інтегративну (комплексну) якість особистості, що являє собою здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію, оперувати нею (володіти відповідним рівнем знань, умінь і навичок стосовно ІКТ) та ефективно використовувати ІКТ в педагогічній діяльності.

Література

1. Гавриленко О.М. *Розвиток особистісних якостей студента у процесі застосування ІКТ* / О.М. Гавриленко // *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць / гол. ред. М.І. Степаненко; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2013. – Вип. 11. – С. 95–100.

2. Наумук І.М. *Розвиток медіаосвіти в Україні: сучасний стан та вимога сьогодення* / І.М. Наумук // *Молодь і ринок*. – 2015. – №. 3. – С. 162-166.

3. Олексенко Р. И. *Мудрость со школьной скамьи* / Р.И. Олексенко // *Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Tarptautinė mokslinė - praktinė konferencija*. -2017.- С.80.

4. Татауров В.П. *Інформаційно-комунікаційні технології формування готовності майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності [Електронний ресурс]* / В.П. Татауров// *Педагогіка і психологія професійної освіти*. – 2013. –№ 1. – Режим доступу:

<http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/24096/1/8-65-76.pdf>

5. Федорук Г.М. *Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти»* / Г. М. Федорук; Вінницький держ. пед. ун-т імені М. Коцюбинського. – Вінниця, 2015. – 20 с.

6. Шарова Т. М. *Формування комунікативно-діалогічної компетентності студентів – філологів* / Т. М. Шарова, С. В. Шаров, О. В. Бородіхіна // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. Вип 29, - С. 74-76.

7. Шаров С.В. *Методологічні аспекти комп'ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів: навч.-метод. посіб.* – [2-ге видання доп. і перероб.] / С.В. Шаров, Т.М. Шарова / [передмова проф. І. Л. Михайлина]. – Харків: Федорко, 2014. – 200 с.

8. Шаров С.В. *Електронний підручник історія зарубіжної літератури XVII–XVIII ст. у самостійній діяльності студентів - філологів* / С. Шаров, Т. Шарова // *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. – 2011. – №. 3. – С. 304–311.